

építését megelőző régészeti feltárást végeztünk. A munka során a késő szarmata település folytatódott, ennek objektumaiból a gázvezetékek nyomvonalán 526 gödröt, 19 házat, 2 padlót, 9 kemencét, 3 árkot, 3 kutat, 2 temetkezést, 8 cölöplukat tártunk fel. A leletanyag zömmel jól iszapolt szürke és kavicsos korongolt szarmata kerámiából állt. A feltárt szakasz D-i felén bronzkori település néhány gödre és egy ház is előkerült kevés leletanyaggal.

A feltárt területe: 31 195 m².

Munkatársak: Antoni Judit, Batizi Zoltán, Gulyás Gyöngyi, Huszár Edit, Markó András, Rácz Tibor, Rácz Zsófia és Mark McAllister Frartcis (Anglia) régészek, Gál Krisztián, Gergely Balázs, Jakab Attila, Köhler Kitti, Makoldi Miklós, Mérai Dóra, Mersdorf Zsuzsa, Nagy Andrea, Nagy Nándor, Sztáncsúj Sándor József, Zandler Krisztián (ELTE), Benedek András, Cziráki Zsolt, Kiss Attila, Knípl István, Mészáros Patrícia, Paluch Tibor, Pintye Gábor, Sóskúti Kornél, Tokaji Zita, Tompa György, Zsoldos Attila (JATE) régészhallgatók, Gyöngyössy Adrienn (Iparművészeti Egyetem), Jakucs János (Képzőművészeti Egyetem), Borsos Hedvig, Farkas Ildikó, Herczeg Zsuzsanna, Horváthné Farkas Ildikó, Hostyinszky Attila, Lukács Katalin (Pest megye), Pintér Erzsébet (Bp.) restaurátorok, Szánthó Dániel, Farkas Péter, Hubert Tibor, Krajcsovics István geodéták, Ari György, Bocz Péter, Czigléczi Tibor, Dinnyés Dóra, Ferenczy Ernő, Ligeti Gábor, Lind Árpád, Márkus Balázs, Molnár Éva, Nyikus Krisztián, Progli Szabolcs, Semperger Zoltán, Szászvári Linda, Szöllősi Géza, Szrnka Attila, Szűcs Éva régésztechnikusok, Bánsághi Máté, Cabello Kristóf, Gázsó István, Káplár Ildikó, Kelemen Endre, Király József, Pisch Ildikó, Tenkei Zsuzsa rajzolók.

KOCIS LÁSZLÓ – KŐVÁRI KLÁRA – KULCSÁR VALÉRIA – PATAY RÓBERT – PÉTERVÁRY TAMÁS – SZABÓ ÁDÁM – TARI EDIT – TETTAMANTI SAROLTA – VAGNER ZSOLT

317. Üllő, 7. számú lelőhely

(Pest megye) Á

A feltárt terület déli határa a Budapest–Cegléd vasútvonal mentén húzódik, É-ről egy fiatal akácerdő vonala szabta meg a kutatás vonalát. A lelőhelyünk közepén áthaladó gázvezeték biztonsági sávja feltáratlan maradt. A gázvezetektől D-re egy Árpád-kori tanyaszerű telep található, és a gázvezetektől É-ra feltárt bonyolult árokrendszer is – bár ezen árkokban korhatározó leletanyagot nem találtunk – hozzá kapcsolható, e településsel egy időben létezhetett. A feltárt 3 épület alapozása a terület déli részén került elő. A megmaradt tűzhelyek oldala 8–15 cm, csupán alsó részük és egy réteg sütőfelülete maradt épen. Rövid ideig használták a települést az itt lakók. A 89. számú ház járósíntjén egy bronztű és más fémleletek mellett egy kisméretű üvegedény peremét is megtaláltuk, nem messze tőle, az épület oldalánál egy (levágott?) emberi koponya hevert. A lelőhely-

ről származó leletanyag túlnyomó többségét az állatcsontok, és az Árpád-korra keltezhető kerámia alkotja. A durva, sötét anyagú, hullámvonalas díszítésű oldal-töredékek mellett a többséget a 12–13. században általános, enyhén vagy már erősebben kifelé hajló, néha már erősen tagolt peremek és a csigavonalas bekarcolásokkal díszített fazékoldalok alkotják; ezekhez tartozhatnak a fenékbélyegekkkel jelölt edényaljak. A feltárt terület mérete: 8513 m². Az összes feltárt 126 objektum közt van 3 lakóház, egy tűzhely nélküli ház, 24 árok, 4 kút, 77 tárolóverem illetve szemétgödör, 17 különálló (házakon kívül eső) cölöplyuk.

Munkatárs: Gál Krisztián régészhallgató, Petrik Timea, Szöllősi Géza, Semperger Zoltán régésztechnikusok.

BATIZI ZOLTÁN – TARI EDIT

318. Üllő, 9. számú lelőhely

(Pest megye) Sza

A lelőhely szorosan összefügg az Üllő 5. sz. lelőhellyel, minden valószínűség szerint ugyanazon szarmata telep része, bár egy patak választja el attól. Mind az objektumok, mind a leletanyag jellege hasonló az 5. számú lelőhelyen előkerültekéhez. Összesen 158 objektumot, ezen belül 5 házat, 6 árkot és 147 gödröt tártunk fel. Kiemelkedő objektum a 35. sz. ház, amelyben 2 egész és 2 töredékes őrlőkövet, lándzsahegyet, csonteszközöket, orsógombot, borostyán és üvegyöngyöket találtunk. Az eddig feltárt terület mérete: 18 376 m.

Munkatárs: Huszár Edit régész, Köhler Kitti, Tokaji Zita, Benedek András, Pintye Gábor régészhallgatók (ELTE–JATE), Káplár Ildikó, Ligeti Gábor, Márkus Balázs, Szászvári Linda, Szrnka Attila régésztechnikusok.

PATAY RÓBERT

319. Üllő, 10. számú lelőhely

(Pest megye) Á

A lelőhelynek csupán töredékén tudtunk ebben az évben dolgozni, mert nem a teljes területet kaptuk meg a beruházótól. Árpád-kori árkok és gödrök kerültek elő. Feltehetően az Üllő 2. sz. lelőhely folytatása, elképzelhető, hogy az Üllő 1., 2., és 10. sz. lelőhelyek ugyanazon Árpád-kori szórt rendszerű település feltárt részletei. A kutatott terület 8215 m² volt.

Munkatárs: Szöllősi Géza régésztechnikus.

BATIZI ZOLTÁN

320. Üllő, Délkeleti gazdasági terület

(Pest megye) Ő, Sza, Á

A korábban Országúti-dűlőnek nevezett területen a 3363 hrsz. telket ÉNy–DK irányú enyhe mélyedések és kiemelkedések tagolják, felszíne Ny–DNy felé emelkedő. A 2002. február–márciusban végzett próbaásatás célja a régészeti érintettség felmérése, és annak tisztázása volt,

hogyan a nem pontosan lokalizálható, 1939–40-ben feltárt, Ilona úti honfoglalás kori temető (MNM Adattára I.Ü.I.) kiterjed-e a telek DNy-i részére.

Géppel távolítottuk el a szántott és a humuszréteget az általában agyag altalajig; az egykori mélyedések területén az objektumokat 80–90 cm mélységben, humuszban, agyagos szubhumuszban körvonaloztuk.

Kutatóárokokkal és összefüggő felülettel kb. 12 300 m² területet vizsgáltunk át, 56 objektumot tártunk fel, illetve figyeltünk meg. A terület DNy-i részén húzott kutatóárkokban temető nem került elő. A telek különböző részein tártunk fel lelet nélküli gödröket, gödörészleteket és bizonytalan objektumrészleteket. Utóbbiak egy része nagy valószínűséggel természetes jelenség. A telek DNy-i részén két gödörből, az ÉK-i részen humuszrétegből került elő őskori edénytöredék. Melléklet nélküli, D–É tájolású (szarmata?) sírt bontottunk ki a telek DNy-i harmadának közepén. Árpád-kori település laza csoportokban elhelyezkedő objektumait tártuk fel a telek Ny-DNy-i harmadán: öt lakóházat, szabadtéri kemence és kút együttesét, kemencerészletet, néhány gödröt és egy árokészletet. A nem gazdag leletanyag többsége a házakból került elő: 12–13. századi kerámia, pelyvás téglatöredék, üvegpalack peremtöredéke, összehajlított sarló, sarlóhegy, kétélű, ovális nyílhegy, kések.

A 3382 hrsz. területre tervezett raktárbázis építését megelőzően 2002. február 6-án és 15-én végeztünk próbaásatást. Ez a telek ÉK–DNy-i irányú, hossz tengelyében kb. 450 m-es, szélessége 200 m.

Az Ilona út ÉNy–DK-i irányú, homokos talajú magaslat tetején halad. A telek DNy-i részén, a magaslat ÉK-i lejtőjén, a telekhatártól 4 m-re kezdődően 4 kutatóárokot tűztünk ki egymástól 10 m-re, az Ilona-úti telekhatárral párhuzamosan, majd 20–20 m-re az 5. és 6., végül az Ilona úttól 100 m-re, az előbbiekkal párhuzamos 7. szondát. A telek nagyobbik részét a hossz tengelyre merőleges 8–13. szondákkal vizsgáltuk. Végül a DNy-i telekhatárral párhuzamosan, attól 1 m-re húztuk meg a 14. kutatóárokot.

A próbaásatás szerint a telken ismeretlen korú (nem jelenkori) telepjelenségek vannak egyenetlen elhelyezkedéssel.

A leletanyag a ceglédi Kossuth Múzeumba került.

A feltárás befejező szakaszát dr. Tettamanti Sarolta vezette. Technikus-fotós-rajzoló munkatársak: Bartucz né Farkas Ildikó, Dinnyés Dóra, Gera Ágnes, Káplár Ildikó, Ligeti Gábor, Semperger Zoltán és Szánthó Dániel földmérő.

DINNYÉS ISTVÁN

321. Üllő, Nyugat és Kelet bányaterületek (Pest megye) Ó, B, Sza, A, Á

A terepbejárást a 2002 márciusában tervezett bányaterületek régészeti állapotfelmérésére végeztük el. A le-

lőhelyek számozása az M0–4 sz. főút új nyomvonalára terepbejárási lelőhelyszámait folytatja.

Üllő – Nyugat bányaterület a belterülettől ÉNy-ra, a Budapest–Monor–Szolnok vasútvonal É-i oldalán terül el. Területét egy DK–ÉNy irányú, a Gyáli l. csatornába (Halas-patak) torkolló egykori vízfolyás tagolja.

Nagy-székes, 24. lh.: Az egykori vízfolyástól ÉK-re, a tervezett bányaterület K-i sarkában homokos talajú domb emelkedik. A változóan fedett felszínen, főleg a domb ÉNy-i és DNy-i oldalán találtunk jellegtelen őskori (korai bronzkor?) edénytöredékeket és néhány korongolt késő szarmata oldaltöredéket, néhány paticsdarabot a K-i oldalon. Az Üllő 24. lelőhelytől Ny-ra, a lelőhelyet ÉNy-Ny-on határoló mélyedéstől ÉNy-ra, DNy felé lejtő domboldalon a növényzettel változóan fedett területen késő szarmata fenéktöredéket találtunk.

Kis-székes, 25. lh.: A bányaterület D-i részén, a vasút és a vízfolyás között ÉNy–DK irányú, homokos talajú domb terül el. A domb hát legmagasabb részén, kb. 30×30 m-es területen találtunk szarmata edénytöredékeket. A lelőhelytől 500–700 m-re nyugatra van az MNM Adattára 23.Ü.I. terepbejárási jelentés (1956.) 5. lelőhelye.

Üllő – Kelet bányaterület a község határ ÉK-i részén, az Üllő–Gyömrő–Péteri közös határponttól Ny-ra terül el. Homokos talajú, ÉNy–DK irányú magaslatok tagolják.

26. lelőhely: A bányaterület D-i sarkában emelkedő dombon, főleg É-i és Ny-i részén avar edénytöredékeket, a domb DNy-i oldalán néhány késő szarmata edénytöredéket gyűjtöttünk. A lelőhely déli kiterjedése bizonytalan, DK felé a füves lucernával fedett területen nem tudtuk meghatározni.

27. lelőhely: A bányaterülettől K-re, a Gyömrővel és Péterivel határos szántókon, ÉNy–DK irányú alacsony magaslatokon terül el. Változóan gazos szántón néhány jellegtelen őskori edénytöredéket és viszonylag sok, jellegzetes késő szarmata edénytöredéket, fenéktöredéket gyűjtöttünk (paticsdarabokat, malomkőtöredékeket). A lelőhely ÉNy-i kiterjedését sűrű lucernában nem tudtuk meghatározni, É–K–DK felé nem vizsgáltuk. A lelőhely valószínűleg az MNM Adattára 23.Ü.I. terepbejárási jelentés (1956.) 3. lelőhelye É-i részével azonosítható.

Üllői-dűlő, 28. lh.: az Üllő 27. sz. lelőhelytől D-re, DNy-Ny felé lejtő, kisebb magaslatokkal és mélyedésekkel tagolt területen elszórtan találtunk jellegtelen őskori, és szarmata-késő szarmata edénytöredékeket a különbözően művelt parcellákon. A lelőhelyen ÉNy–DK irányban áthaladó földúttól DNy-ra, kiszántott, valószínűleg egy vázhoz tartozó embercsontokat találtunk. A bizonytalan kiterjedésű lelőhely az MNM Adattára 23.Ü.I. terepbejárási jelentés (1956.) 3. lelőhelye D-DNy-i részével azonosítható.

A leletek a ceglédi Kossuth Múzeumba kerültek.

Munkatárs: Semperger Zoltán ásatási technikusra rajzoló.

DINNYÉS ISTVÁN